

HYVÄN SUOMALAISEN RUOAN LÄHTEILLÄ

ATRIA TUOTTAJAT

2/2023

”Poikimakaudella lepoaika on kullanarvoista”

VIIKKO UUSI-MATTILAN TILALLA **15**

4

Alkutuotanto ruokajärjestelmän avainasemassa

10

100 Nuorta Tuottajaa -koulutus käynnistyy

19

Mitä nuoret tilalliset ajattelevat tulevaisuudesta?

Vauhtia, valvomista ja uusia vasikoita

Viime vuosien aikana laajentuneella Uusi-Mattilan tilalla eletään keskellä kiireisintä poikimakautta, eikä 5-vuotias Aili-tytär ainakaan hidasta arjen menoa. Onneksi tilalla on apukäsiä käytössä hektisen jakson helpottamiseksi. Viikon aikana ehditään pohtia muun muassa siemennyksen ja onnistuneen kivennäisruokinnan merkitystä.

TUOTTAJAN VUOSI

Viikko tilalla -juttusarjassa seurataan neljän tilan arkea eri vuodenaikoina. Jokainen tila esittyy vuorollaan Atria Tuottajat -lehdessä ja loput kolme kertovat viikkonsa kuulumiset nettisivuilla.

Lue, miten viikko eteni muilla tiloilla:
atriatuottajat.fi/viikkotilalla

MAANANTAI

Aamu alkoi klo 4 vasikka-arvonnalla. Kolme lehmää oli juuri poikunut. Juolukka oli omassa karsinassaan ja nuoli vasikkaansa tyytyväisenä. Kaksi muuta olivat ryhmäpoikimakarsinassa. Rhododendron hoiti molempia vasikoita. Kaksoset? Vai yksi molemmilta? Rusetti oli varmasti jo poikunut, mutta entä tämä hoitaja, aloitteleeko vasta? Omalta osaltani tilanne ratkesi

nopeasti, koska vasikat olivat niin isoja, että en saanut kannettua niitä yksilökarsinoihin. Voimamies paikalle! Make lajitteli vasikat. Rusetille se, joka oli aivan sen takana saavuttuani paikalle. Rhodolle tehtiin sisätutkimus: ei ole enää ketään, joten eiköhän tämä toinen kuulu hänelle.

Lehmät olivat järjestelyyn tyytyväisiä, samoin Fabalab, joka sai polveutumisen tarkastamista varten asiakkaan. Kieltämättä itsekkin olen tyytyväinen polveutumisen varmistamisen helppouteen! Vielä muutama vuosi sitten vasikan vaihdokset jäivät ikuisiksi arvoituksiksi ja tahatonta sukusiitostakin tapahtui sen takia, että edes karjan siitossoppi ei välttämättä ollut se, joka papereissa luki.

Viikonlopun aikana oli syntynyt paljon vasikoita, joten vanha pihaton lapsiparkki oli täynnä. Juoksutimme lastentarhan väen pihan poikki hiekkaparsipihatolle ja sieltä vaihdossa umpilehmiä sisään. Lauantaiaamuna takaperin syntyneellä kaksossonnilla on vaikeuksia imemisen kanssa ja häntä pitää kannustaa ja lisäruokkia tuttipullolla. Onneksi tällainen lisätyö on harvinaista. Varsinkin angus-risteytyksen vasikat rynnivät tissille sellaista vauhtia, että jos oma emo ei ehdi nousemaan, ne painuvat himoissaan vaikka aidan raosta naapuriin, missä vain maitoa on mahdollista saada.

Päivän aikana poiki vielä kolme lehmää lisää. Rosmariinin poika uudesta keinosiemennyssonnista Amadeuksesta oli erityisen odotettu, hänestä tulee varmaan myös siitossoppi aikanaan!

TIISTAI

Meillä käy keväisin harjoittelijoita Ahlman Edusta. Pääosin he ovat erittäin motivoituneita ja innokkaita oppimaan ja tekemään. Meidän kotieläintilallisten pitäisi miettiä enemmän työntekijöiden

hyvinvointia, jotta nämä kallisarvoiset ihmiset saadaan pysymään tiloilla töissä. Parhaita motivaattoreita eivät taida olla kummalliset työajat, raskaat ämpärit, vuotavat hanat, rikkinäiset portit, ahtaus, lika ja kiukkuiset emännät.

Tällä viikolla harjoittelijana aloitti **Reetta** ja TET-harjoittelussa oli **Mauno**. Itsekkin pääsimme tänään koulun penkille **Ailin** eskarikeskustelun myötä. Jääkiekkoilijoiden sukuun syntyi Viuhkola, kukkiin Vuokko, urheilulajeihin Vitamiini. Maailman vahvimmalle lehmälle Sikuriinalle toinen satuhahmo Vilttitossu. Vantterra oli myös nimensä veroinen.

Päivän saa mukavasti kulumaan, kun vahtii, että jokainen pienokainen osaa syödä, kaikki vasikkakarsinat on kuivitetu ja muutenkin tilanne on hallinnassa normaalien rutiinitöiden ohella. **Räjätys-Timo** tuli ampumaan peltokiviä, niin siinä oli myös **Makelle** kivaa kaivurihommaa!

KESKIVIikko

Aamuyön käynnillä totesin, että Sointu alkaa poikimaan ja otin sen poikimakarsinaan. Tein odotellessani syntymäilmoituksia ja kirjoittelin vasikoiden nimiä korvamerkkeihin. Parin tunnin kuluttua totesin, että nuo syntyvät sorkat eivät ole minua varten ja lähdin kotiin vahdin vaihdolle.

Meillä on valvontakamerat käytössä ensimmäistä vuotta kymmenen vuoden suunnittelun jälkeen. Ovatko ne hyvät? Kyllä. Ovatko ne pelastaneet henkiä? Kyllä. Esimerkiksi yhden vasikan kaula oli aivan korkkiruuville kiertyneenä, kun Make huomasi tilanteen kotona kamerasta. Emo vain nuoli vasikkaansa kaikessa rauhassa. Puolentoista kilometrin matka navetalle taisi mennä ylinopeudella, mutta ensihoito ehti ajoissa paikalle suorits-

UUSI-MATTILAN TILA

YRITTÄJÄT:

Veera Jokinen, Markku Antila ja 5-vuotias tytär Aili

TUOTANTOSUUNTA:

Emolehmätuotanto: pihvivasikoiden ja siitospeläinten myynti

PERUSTETTU:

Mattilan sukutilan historia tunnetaan vuoteen 1540 asti. Nykyinen tuotanto on alkanut 2010.

ELÄIMIÄ: Keväällä 2023 poikii 190 emoa.

MUUTA: Maatalousrakentamiseen erikoistunut Markku on suunnitellut ja rakentanut kaikki tilan hallit vuosien 2010–2023 välisenä aikana.

ASIAANTUNTIJAN SILMIN

Laajennuksen tarkoituksena sujuva arki

tamaan päin. Ovatko kamerat lisänneet lepoaikaa? Ööö... Ei. Ennen poikimisia valvottiin öisin neljän tunnin välein, nyt kahden.

TORSTAI

Yöllä muutama valvottu poikiminen ja samoilla silmillä virkeänä uuteen aamuun.

Metsäyhtiöiden miehet ovat olleet tänä keväänä valppaana, ja pari saapuikin meille tänä aamuna. Faban emolehmäasiantuntija **Maria Vuorisola** tuli rakennearvostelemaan yksivuotiaat siitossonnit.

Kaikki syntyvät vasikat punnitaan. Syntymäpainossa oleellista on kohtuullisuus. Liian pienet vasikat, joiden kasvupotentiaali näkyy jo ennen syntymää miinusmerkkisenä, eivät kasva koskaan. Todella suuret vasikat rasittavat emoaan jo ennen poikimista ja aiheuttavat ylimääräistä stressiä sekä emolleen että poikima-avun antajille. Hiehoilla käytettävä isäsonni valitaan aina erikseen, jotta ensimmäinen poikiminen olisi mahdollisimman helppo. Seuraavina vuosina otetaan paremmin käyttöön lehmän potentiaali ja isäsonnina käytetään hyvää kasvua periyttävää muskelimiestä. Keinosiemennyksen ansiosta meillä on vuosittain valikoimassa parikymmentä eri sonnivaihtoehtoa. Siemensin viime kesänä paljon sonnilajitellulla siemenellä. Syntyneiden vasikoiden sukupuolijakauma on tällä hetkellä halutunlainen: sonneja 53 kappaletta ja lehmii 24.

PERJANTAI

Monta projektia saatiin tänään valmiiksi! Pienkuormaajan remontti, vanhan ja uuden hallin välinen tarha, jauhojen myllytys, ja joku on jopa aloittanut konehallin siivouksen! Pirteät papatkin ovat olleet mukana, joten väkeä on hyvinkin pirtin

pöydällinen. Hiekkaparsipihatolle vietiin vielä lisää pikkuväkeä.

Poikiva lehmä ei mene helposti rikki, joten kokeilimme harjoittelijan kanssa, miltä syntyvä vasikka tuntuu omaan käteen. Kun sorkat ovat näkyvissä, kannattaa aina tarkastaa, onko vasikka oikein päin, eli ovatko tuloillaan taka- vai etujalat. Myös pään sijainti pitää aina tietää. Takaperin olevia autetaan aina vasikan turvallisuuden takia, ja kaksosia on myös varauduttava auttamaan. Hiehot tarvitsevat apua huomattavasti useammin kuin vanhat lehmät. Normaalisti vanhemmat lehmät suoriutuvat poikimisesta ilman doulaa ja ovat hyvinkin nopeasti valmiita siirtymään synnytyssalista potilashotellin puolelle.

Ylivoimaisesti paras keino onnistuneeseen poikimakauteen on onnistunut kivennäisruokinta. Virkeä vasikka löytää nopeasti tiensä laadukkaalle ternimaidolle, ja emo jättää jälkeisensä ja toipuu nopeasti kohti uutta tiinehtymistä. Vetelän vasikan kannattelu ja syömään houkuttelu käyvät sekä hermoille että välilevyjen päälle ja syövät omalta osaltaan kullanarvoista lepoaikaa hektisenä poikimakautena.

LAUANTAI

Lomittaja **Sabriina** oli töissä viikonloppuna. Eläinten ruokintaa, kuivitusta, sonnan ajoa, Vauhtiveikkaa tissille päin. Viikko sitten syntynyt kaksospoika saatiin lopulta syömään vähän myös omalta emoltaan. Tuttipullo kiinnostaisi enemmän. Pari lehmää poiki päivällä.

SUNNUNTAI

Pari lehmää poiki aamuyöllä. Kävin ottamassa toisenkin poikimakarsinaan. Aamulla sai jäädä hetkeksi nukkumaan, kun ei tarvinnut viedä Ailia taksille! Ilta-päivällä oli Ailin uimakoulu. ■

Uusi-Mattilan tilan emomäärä on reilussa kymmenessä vuodessa lähes kymmenkertaistunut, ja vuoden päästä emoja pitäisi poikia 235. Laajennuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut emojen määrän lisääminen vaan sujuva arki, jonka ansiosta talvella päivittäiset rutiinit voi hoitaa yksinkin. Tällä hetkellä poikimakaudella remmissä on viisi henkilöä eli tuottajaparin lisäksi vakituinen työntekijä ja harjoittelija sekä viikonloppuisin lomittaja.

Veeran puoliso Markku on suunnitellut nykyisen hiekkaparsipihaton sekä pihaton kalusteet lukuun ottamatta lukkopartta. Laajennuksen myötä arjen rutiinien pitäisi olla sujuvia, sillä kyseisellä eläinmäärällä ei ole aikaa ylimääräiselle työlle.

Tilan kaikki emot siemennetään, vaikka Veera ei sano olevansa fanaattinen jalostaja. Hänen tavoitteensa on saada hyvä jalostuskarja karjan sisälle, ja käytössä on paljon Y-lajiteltua siementä. Emoissa kiinnitetään huomiota etenkin luonteeseen sekä maidon-tuotantoon, ja keskipoikimakertaa onkin saatu nostettua ylöspäin. Tilan vanhin lehmä on jo 17-vuotias Santa, jota juhliittiin oikein täytekekun kera tänä keväänä.

Toivottavasti ensi talven aikana saamme lukea Veeran kirjoittamia tarinoita tilan eläimistä heidän omilta nettisivuiltaan. Tarinoita on kuulemma pöytälaatikossa jo useampia odottamassa.

Aino Ala-Viikari

Asiakkuuspäällikkö
Nautasuomi Oy